

Πρόληψη της χρήσης ουσιών για έφηβα αγόρια αιτούντες κατά την υποδοχή

Κατευθυντήριες γραμμές
για ομαδική συζήτηση

Κατευθυντήριες γραμμές για ομαδικές συζητήσεις για την πρόληψη της χρήσης ουσιών με έφηβα αγόρια αιτούντες κατά την υποδοχή

Να χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με το βίντεο κινουμένων σχεδίων του EUAA «Everywhere There is Life».

Μάρτιος 2025

Στις 19 Ιανουαρίου 2022 η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) αντικαταστάθηκε από τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA). Κάθε αναφορά στην EASO, καθώς και στα προϊόντα και στα όργανα της EASO, θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως αναφορά στον EUAA.

Το έγγραφο ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2025.

Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA) καθώς και τα πρόσωπα που ενεργούν εξ ονόματος του δεν ευθύνονται για ενδεχόμενη χρήση των παρακάτω πληροφοριών.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025

PDF ISBN 978-92-9418-037-7 doi:10.2847/4688612 BZ-01-25-014-EL-N

© Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA), 2025

Η αναπαραγωγή επιτρέπεται εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή στοιχείων τα οποία δεν ανήκουν στον EUAA, ενδέχεται να απαιτείται άδεια απευθείας από τους κατόχους των σχετικών δικαιωμάτων. Ο EUAA δεν κατέχει τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας όσον αφορά τα ακόλουθα στοιχεία:

Εικόνα εξωφύλλου: Βίντεο κινουμένων σχεδίων «Everywhere There is Life» © EUAA, 2024.

Σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές

Για ποιον λόγο δημιουργήθηκαν οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές;

Η χρήση ουσιών έχει εντοπιστεί ως αξιοσημείωτο φαινόμενο σε χώρους υποδοχής στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν ⁽¹⁾. Ο ΕΥΑΑ θέτει έτσι στο επίκεντρο την πρόληψη κατά τη συνεργασία του με τους αιτούντες και ιδιαίτερα με τα αγόρια αιτούντες, τα οποία χαρακτηρίζονται ως η πλέον ευάλωτη ομάδα. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αναπτύχθηκαν για να συμπληρώσουν και να χρησιμοποιηθούν σε συνδυασμό με το βίντεο κινουμένων σχεδίων του ΕΥΑΑ για την πρόληψη της χρήσης ουσιών ⁽²⁾. Και τα δύο έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τους επαγγελματίες υποδοχής να διεξάγουν προληπτικές συζητήσεις με έφηβα αγόρια αιτούντες.

Πώς εκπονήθηκαν οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές;

Η ομάδα ευαλωτότητας του ΕΥΑΑ ανέπτυξε τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές με την υποστήριξη εμπειρογνομόνων των κρατών μελών στον τομέα της χρήσης ουσιών και της πρόληψης της χρήσης ουσιών, της ευαλωτότητας και της ψυχικής υγείας. Βασικό στοιχείο της διαδικασίας εκπόνησης ήταν η διαβούλευση με εμπειρογνώμονες του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Ναρκωτικά.

Ποιοι θα πρέπει να χρησιμοποιούν τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές;

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές απευθύνονται σε επαγγελματίες που εργάζονται με έφηβα αγόρια αιτούντες κατά την υποδοχή, συμπεριλαμβανομένων κοινωνικών λειτουργών, συμβούλων, ψυχολόγων και εκπαιδευτικών. Μπορούν επίσης να είναι χρήσιμες για επαγγελματίες υποδοχής άλλων προφίλ με κατάρτιση στην ψυχοκοινωνική εργασία.

Πώς να χρησιμοποιήσετε τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.

Μετά από μια εισαγωγή, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές διαρθρώνονται σε δύο κύριες ενότητες. Η πρώτη ενότητα εξηγεί το βίντεο κινουμένων σχεδίων του ΕΥΑΑ για την πρόληψη της χρήσης ουσιών και τον σκοπό του. Η δεύτερη ενότητα παρέχει συμβουλές για τη διεξαγωγή ομαδικών συζητήσεων με έφηβα αγόρια αιτούντες χρησιμοποιώντας το βίντεο κινουμένων σχεδίων ως εργαλείο. Στα παραρτήματα παρέχεται μια σύντομη επισκόπηση των θεμάτων της χρήσης ουσιών και της πρόληψης της χρήσης ουσιών για να διευκολυνθεί η γενική κατανόηση των επαγγελματιών υποδοχής, οι οποίοι θα διευκολύνουν τις ομαδικές συζητήσεις με έφηβα αγόρια αιτούντες.

Πώς σχετίζονται οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές με άλλα εργαλεία του ΕΥΑΑ;

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές συμπληρώνουν άλλους πόρους του ΕΥΑΑ σχετικά με την ψυχική υγεία και ευημερία, την ψυχοπαιδαγωγική ⁽³⁾ και την ψυχοκοινωνική ευαισθητοποίηση του προσωπικού πρώτης γραμμής ⁽⁴⁾. Το βίντεο κινουμένων σχεδίων αποτελεί μέρος της δικτυακής πύλης του ΕΥΑΑ «Let's Speak Asylum» (Ας μιλήσουμε για το άσυλο) (παροχή πληροφοριών στο πλαίσιο της υποδοχής) ⁽⁵⁾. Όλα τα πρακτικά εργαλεία του ΕΥΑΑ είναι διαθέσιμα στον δικτυακό τόπο του ΕΥΑΑ: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>.

⁽¹⁾ Τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ και η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Ελβετία.

⁽²⁾ ΕΥΑΑ, «Prevention of substance use» (Πρόληψη της χρήσης ουσιών), κανάλι YouTube του ΕΥΑΑ, 13 Δεκεμβρίου 2024, προσπελάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=nsJPFqE517o&t=36s>. Το βίντεο κινουμένων σχεδίων διατίθεται στα αγγλικά, καθώς και σε 8 γλώσσες τις οποίες ομιλούν συνήθως οι αιτούντες διεθνή προστασία που φθάνουν στην Ευρώπη. Επίσης, είναι υποτιτλισμένο σε 22 γλώσσες της ΕΕ.

⁽³⁾ ΕΥΑΑ, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part I. for Senior Management* (Πρακτικός οδηγός για την ψυχική υγεία και την ευημερία των αιτούντων διεθνή προστασία — Μέρος Ι. για τα ανώτερα στελέχη της διοίκησης), Νοέμβριος 2024, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-i-senior-management>. ΕΥΑΑ, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part II. for those working in the first line* (Πρακτικός οδηγός για την ψυχική υγεία και την ευημερία των αιτούντων διεθνή προστασία — Μέρος ΙΙ. για όσους εργάζονται στην πρώτη γραμμή, Νοέμβριος 2024, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-ii-first-line-officers>. ΕΥΑΑ, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part III. Toolbox for the implementation of mental health and psychosocial support*, (Πρακτικός οδηγός για την ψυχική υγεία και την ευημερία των αιτούντων διεθνή προστασία — Μέρος ΙΙΙ. Εργαλειοθήκη για την εφαρμογή της ψυχικής υγείας και της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης), Νοέμβριος 2024, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-iii-toolbox>. ΕΥΑΑ, *How can I support my child during difficult times?* (Πώς μπορώ να υποστηρίξω το παιδί μου σε δύσκολες στιγμές;), Ιούνιος 2023, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/how-can-i-support-my-child-during-difficult-times>. ΕΥΑΑ, *How can I deal with situations in which my parents seem sad, worried, or angry?* (Πώς μπορώ να αντιμετωπίσω καταστάσεις στις οποίες οι γονείς μου φαίνονται λυπημένοι, ανήσυχoi ή θυμωμένοι;), Ιούνιος 2023, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/how-can-i-deal-situations-which-my-parents-seem-sad-worried-or-angry>. ΕΥΑΑ, *How to handle situations when my friend or sibling is sad, angry or does dangerous things?* (Πώς να χειριστώ καταστάσεις στις οποίες ο φίλος ή ο αδελφός μου είναι λυπημένος ή κάνει επικίνδυνα πράγματα;), Ιούνιος 2023, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/how-handle-situations-when-my-friend-or-sibling-sad-angry-or-does-dangerous-things>.

⁽⁴⁾ ΕΥΑΑ, «Psychological First Aid» (Ψυχολογικές πρώτες βοήθειες), κανάλι του ΕΥΑΑ στο YouTube, 26 Ιουνίου 2023, προσπελάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=kbcUJeng8uI> συνοδευόμενο από [οδηγίες](#).

⁽⁵⁾ ΕΥΑΑ, δικτυακή πύλη «Let's Speak Asylum» (Ας μιλήσουμε για το άσυλο), Ιανουάριος 2023, προσπελάστηκε στις 23 Φεβρουαρίου 2025 <https://lsa.euaa.europa.eu/>.

Περιεχόμενα

Κατάλογος συντομογραφιών.....	5
1. Εισαγωγή	6
1.1. Ο σκοπός των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών.....	7
1.2. Ποιοι θα πρέπει να χρησιμοποιούν τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές;.....	8
2. Το βίντεο κινουμένων σχεδίων του ΕΥΑΑ για την πρόληψη της χρήσης ουσιών	9
2.1. Σκοπός και ομάδα στόχος.....	9
2.2. Βασικά μηνύματα, θέματα και σύμβολα	10
2.3. Πλοκή ιστορίας	11
3. Πώς να διεξαγάγετε ομαδικές συζητήσεις με έφηβα αγόρια αιτούντες χρησιμοποιώντας το βίντεο κινουμένων σχεδίων του ΕΥΑΑ.....	12
3.1. Προετοιμασία και διασφαλίσεις	12
3.2. Συντονισμός της ομαδικής συζήτησης	13
3.2.1. Εισαγωγή της ομαδικής συζήτησης.....	14
3.2.2. Συμβουλές για τον συντονισμό της ομαδικής συζήτησης — στάδιο 1.....	15
3.2.3. Συμβουλές για τον συντονισμό της ομαδικής συζήτησης — στάδιο 2.....	18
3.2.4. Λήξη της ομαδικής συζήτησης.....	19
Παραρτήματα σχετικά με πρόσθετες πληροφορίες για όσους διοργανώνουν προληπτικές ομαδικές συζητήσεις	20
Παράρτημα Ι. Χρήση ουσιών και πώς επηρεάζει τους νέους	20
Παράρτημα ΙΙ. Τι είναι η αποτελεσματική πρόληψη της χρήσης ουσιών;.....	23

Κατάλογος συντομογραφιών

Συντομογραφία	Ορισμός
ΕΥΑΑ	Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο
ΕΥΔΑ	Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Ναρκωτικά
ΕΥΡC	Ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την πρόληψη
REITOX	Réseau Européen d'Information sur les Drogues et les Toxicomanies (Ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφόρησης για τα ναρκωτικά και την τοξικομανία)
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
Σύμβαση για τους πρόσφυγες	Η Σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων (1951) και το πρωτόκολλό της (1967) (αναφέρεται ως «σύμβαση της Γενεύης» στη νομοθεσία της ΕΕ για το άσυλο, καθώς και από το ΔΕΕ)
Χώρες της ΕΕ+	Τα κράτη μέλη της ΕΕ και η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Ελβετία

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες του ΕΥΑΑ, η χρήση ουσιών αποτελεί αξιοσημείωτο φαινόμενο στους χώρους υποδοχής στην Ευρώπη, καθώς συγκαταλέγεται μεταξύ των τριών σημαντικότερων ανησυχιών για την ψυχική υγεία και προειδοποιητικών ενδείξεων για κρίσιμα περιστατικά ⁽⁶⁾. Μια πιο εμπεριστατωμένη ανάλυση του θέματος από τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Ναρκωτικά (EUDA) και τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ) ⁽⁷⁾ έδειξε ότι σύμφωνα με τους επαγγελματίες υποδοχής στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν (χώρες ΕΕ+) η χρήση ουσιών αποτελεί είτε μείζον (27 %) είτε περιστασιακό πρόβλημα (50 %) κατά την υποδοχή ⁽⁸⁾.

Οι αιτίες που εντοπίστηκαν σχετίζονται με εμπειρίες που συμβαίνουν πριν ή κατά τη διάρκεια του ταξιδιού και μετά την άφιξη. Αυτές περιλαμβάνουν τραυματικά γεγονότα στις χώρες καταγωγής ή κατά τη διάρκεια της διέλευσης, την απώλεια της κοινότητας και της κοινωνικής υποστήριξης, την έλλειψη συμμετοχής σε ουσιαστικές δραστηριότητες, την αβεβαιότητα που σχετίζεται με τις χρονοβόρες διαδικασίες ασύλου ή την ανεργία στις χώρες υποδοχής ⁽⁹⁾. Ορισμένες από τις σημαντικότερες συνέπειες που παρατηρούνται σε σχέση με τη χρήση αλκοόλ, παράνομων ουσιών και συνταγογραφούμενων φαρμάκων από τους αιτούντες περιλαμβάνουν προβλήματα ψυχικής υγείας, κοινωνικά προβλήματα όπως έλλειψη απασχόλησης, σύγκρουση με την οικογένεια, άλλους διαμένοντες ή το προσωπικό, καθώς και επιθετικότητα και, σε μικρότερο βαθμό, παραμέληση της εκπαίδευσης και εκπαιδευτικά προβλήματα.

Οι νέοι, ανύπαντροι άνδρες αιτούντες, συμπεριλαμβανομένων των εφήβων και των ασυνόδευτων ανηλίκων, είναι η ομάδα που διατρέχει τον μεγαλύτερο κίνδυνο, όπως διαπιστώθηκε στη μελέτη. Ομοίως με τους συνομηλικούς τους από τις χώρες ΕΕ+, οι αιτούντες έφηβοι μπορεί να είναι επιρρεπείς σε ριψοκίνδυνες συμπεριφορές και πειραματισμούς, που μπορεί να περιλαμβάνουν και τη χρήση ουσιών. Ενδέχεται να είναι ευάλωτοι από την άποψη αυτή λόγω των κινδύνων που συνδέονται με το ταξίδι τους και των κρίσιμων αλλαγών στις οποίες υποβάλλονται κατά την άφιξη και την υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας σε μια νέα χώρα. Πολλοί βιώνουν αβεβαιότητα περιμένοντας την

⁽⁶⁾ EASO, *Mental health of applicants for international protection in Europe – Initial mapping report* (Ψυχική υγεία αιτούντων διεθνή προστασία στην Ευρώπη — Αρχική έκθεση χαρτογράφησης), Ιούλιος 2020, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/report-mental-health-applicants>. EASO, *Consultations with Applicants for International Protection on Mental Health A participatory approach – supported by Member States authorities and civil society* (Διαβουλεύσεις με τους αιτούντες διεθνή προστασία σχετικά με την ψυχική υγεία. Μια συμμετοχική προσέγγιση — υποστηριζόμενη από τις αρχές των κρατών μελών και την κοινωνία των πολιτών), Δεκέμβριος 2021, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/consultation-applicants-international-protection-mental-health>. EUDA, *Critical incident management in the field of asylum and reception* (Διαχείριση κρίσιμων περιστατικών στον τομέα του ασύλου και της υποδοχής), 2022, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/critical-incident-management-field-asylum-and-reception>.

⁽⁷⁾ EMCDDA-EUAA, *Professionals working in reception centres in Europe: an overview of drug related challenges and support needs* (Επαγγελματίες που εργάζονται σε κέντρα υποδοχής στην Ευρώπη: μια επισκόπηση των προκλήσεων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά και των αναγκών υποστήριξης), Οκτώβριος 2023, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/professionals-working-reception-centres-europe-overview-drug-related-challenges-and-support-needs>.

⁽⁸⁾ Ό.π., σ. 21.

⁽⁹⁾ Ό.π., σ. 21-22.

απόφαση σχετικά με τις αιτήσεις τους για διεθνή προστασία. Επιπλέον, όσοι φθάνουν ασυνόδευτοι στην Ευρώπη αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της διαχείρισης της κατάστασής τους μόνοι τους, ενώ η οικογένειά τους και η κοινότητά τους βρίσκονται συχνά μακριά.

Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, ο EUAA ανέπτυξε το βίντεο κινουμένων σχεδίων «Everywhere there is life», το οποίο απευθύνεται σε έφηβα αγόρια σε εγκαταστάσεις υποδοχής στις χώρες της ΕΕ+. Χρησιμοποιεί ως εργαλείο για τη διευκόλυνση των συζητήσεων πρόληψης και ενδεχομένως άλλων σχετικών πρωτοβουλιών σε αυτούς τους χώρους.

1.1. Ο σκοπός των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν συμβουλές για τη χρήση του βίντεο κινουμένων σχεδίων του EUAA με τίτλο «Everywhere there is life» για να συζητηθούν τα παρακάτω θέματα με τα έφηβα αγόρια αιτούντες:

- πώς βιώνουν τα αγόρια αιτούντες τη διαδικασία υποδοχής και ποια είναι τα κύρια προβλήματα που τα απασχολούν·
- σε τι είναι σημαντικό να εστιάσουν όσο περιμένουν τις αποφάσεις σχετικά με τις αιτήσεις τους·
- κοινωνικοποίηση και διατήρηση επαφών κατά τη διάρκεια της υποδοχής·
- κίνητρα για θετική αντιμετώπιση μέσω των διαθέσιμων πόρων.

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν επίσης μια συνοπτική επισκόπηση των εξής:

- της χρήσης ουσιών, της εξέλιξης προς την προβληματική χρήση ουσιών και των διαταραχών σε σχέση με τη χρήση ουσιών με έμφαση στους νέους ([Παράρτημα I. Χρήση ουσιών και πώς επηρεάζει τους νέους](#))·
- της πρόληψης της χρήσης ουσιών, με έμφαση σε υγιή περιβάλλοντα και κοινωνικές επαφές ([Παράρτημα II. Τι είναι η αποτελεσματική πρόληψη της χρήσης ουσιών](#)).

Οι επισκοπήσεις που παρέχονται στα παραρτήματα βοηθούν τη γενική κατανόηση των επαγγελματιών υποδοχής σχετικά με τα δύο θέματα που καλύπτονται.

Τα παρακάτω δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών:

- διαταραχές χρήσης ουσιών και συναφείς βλάβες·
- τύποι ουσιών που χρησιμοποιούνται συνήθως στην Ευρώπη και τα αποτελέσματά τους.

Τα θέματα αυτά πρέπει να αποκλείονται από τις συζητήσεις που βασίζονται στο βίντεο κινουμένων σχεδίων του EUAA. Σε περίπτωση που ορισμένα αγόρια εκδηλώσουν την ανάγκη να μιλήσουν σχετικά με τις επιπτώσεις της χρήσης ουσιών ή να λάβουν υποστήριξη,

συνιστάται να συμβουλευτούν επαγγελματίες του τομέα των ναρκωτικών ή πηγές όπως το Ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφόρησης για τα ναρκωτικά και την τοξικομανία (στο εξής: REITOX) ⁽¹⁰⁾ του EUDA και τους πιστοποιημένους εκπαιδευτές του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού προγράμματος για την πρόληψη (στο εξής: EUPC) ⁽¹¹⁾.

1.2. Ποιοι θα πρέπει να χρησιμοποιούν τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές;

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές απευθύνονται σε επαγγελματίες που εργάζονται με εφήβους αιτούντες, μεταξύ άλλων κοινωνικούς λειτουργούς, συμβούλους, ψυχολόγους και υπευθύνους για θέματα ευαλωτότητας, εκπαιδευτικούς, καθώς και επαγγελματίες υποδοχής άλλων προφίλ, δεδομένου ότι έχουν υπόβαθρο ή κατάρτιση στον τομέα της ψυχοκοινωνικής εργασίας. Οι διερμηνείς και οι διαπολιτισμικοί μεσολαβητές που υποστηρίζουν ομαδικές συζητήσεις με έφηβα αγόρια μπορούν επίσης να συμβουλευούνται τις κατευθυντήριες γραμμές.

Οι επαγγελματίες υποδοχής που συμμετέχουν σε αυτές τις συζητήσεις δεν αναμένεται να έχουν εξειδίκευση στη χρήση ουσιών ή να παρέχουν σχετικές πληροφορίες.

⁽¹⁰⁾ EUDA, «REITOX network of national focal points» (Δίκτυο REITOX εθνικών σημείων αναφοράς), δικτυακός τόπος EUDA, προσπελάστηκε στις 15 Ιανουαρίου 2025, https://www.euda.europa.eu/about/partners/reitox_en. Το REITOX αναφέρεται στο δίκτυο των φορέων παρακολούθησης των ναρκωτικών του EUDA σε εθνικό επίπεδο. Αποτελείται από 30 εντεταλμένους εθνικούς φορείς ή οργανισμούς που είναι υπεύθυνοι για τη συλλογή δεδομένων και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα ναρκωτικά και την τοξικομανία. Τα εν λόγω ιδρύματα ονομάζονται «εθνικά σημεία αναφοράς» ή «εθνικά παρατηρητήρια ναρκωτικών».

⁽¹¹⁾ EUDA, «European Prevention Curriculum (EUPC): list of trainers and master trainers» [Ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την πρόληψη (EUPC): κατάλογος εκπαιδευτών και βασικών εκπαιδευτών], δικτυακός τόπος του EUDA, προσπελάστηκε στις 15 Ιανουαρίου 2025, https://www.euda.europa.eu/best-practice/european-prevention-curriculum-eupc/list-of-trainers_en. Υπάρχει ένας κατάλογος εκπαιδευτών διαθέσιμος ανά χώρα.

2. Το βίντεο κινουμένων σχεδίων του ΕΥΑΑ για την πρόληψη της χρήσης ουσιών

Το βίντεο κινουμένων σχεδίων του ΕΥΑΑ για την πρόληψη της χρήσης ουσιών εναρμονίζεται με την προσέγγιση της ψυχικής υγείας και της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης που χρησιμοποιείται ευρέως σήμερα από ανθρωπιστικούς φορείς. Η προσέγγιση αυτή αναγνωρίζει τη σημασία της προληπτικής φροντίδας ψυχικής υγείας για τους αιτούντες. Περιλαμβάνει την αντιμετώπιση των ψυχοκοινωνικών αναγκών του αιτούντος από τη στιγμή της άφιξής του, μέσω της παροχής βασικών υπηρεσιών και ασφάλειας, καθώς και την ενίσχυση της συμμετοχής της κοινότητας, των οικογενειακών δεσμών, των κοινωνικών δικτύων και της ψυχοπαιδαγωγικής καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής του, ώστε να μειωθούν οι κίνδυνοι αρνητικής αντιμετώπισης, όπως η χρήση ουσιών, με παράλληλη ενίσχυση της ανθεκτικότητας ⁽¹²⁾.

Το βίντεο κινουμένων σχεδίων ακολουθεί επίσης την τεκμηριωμένη προσέγγιση του ΕΥΔΑ για την πρόληψη της χρήσης ουσιών, η οποία προωθεί τη δημιουργία περιβάλλοντος που δεν ευνοεί τη χρήση ναρκωτικών, την οικοδόμηση υγιών κοινωνικών σχέσεων και τη συμμετοχή των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο σε σημαντικές καθημερινές δραστηριότητες.

Το βίντεο κινουμένων σχεδίων έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τους υπαλλήλους πρώτης γραμμής να έρθουν σε επαφή με έφηβα αγόρια αιτούντες, διευκολύνοντάς τα να συζητήσουν τις προκλήσεις και τον τρόπο με τον οποίο θα αξιοποιήσουν με εποικοδομητικό τρόπο τον χρόνο τους κατά την υποδοχή. Το βίντεο κινουμένων σχεδίων αποφεύγει να εστιάζει στην ίδια τη χρήση ουσιών και δεν χρησιμοποιεί μηνύματα απαγόρευσης, προειδοποίησης ή τιμωρίας, καθώς αυτά έχουν αποδειχθεί αναποτελεσματικά στην πρόληψη της χρήσης ουσιών από τους νέους.

2.1. Σκοπός και ομάδα στόχος

Το παρόν βίντεο κινουμένων σχεδίων απευθύνεται σε έφηβα αγόρια αιτούντες (14 έως 17 ετών) για την πρόληψη της χρήσης ουσιών και της αρνητικής αντιμετώπισης. Βασίζεται στην παραδοχή ότι η αρνητική αντιμετώπιση των αγοριών αιτούντων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ουσιών, θα μπορούσε να αποφευχθεί με τη χρήση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης της κατάστασής τους. Αυτό περιλαμβάνει μια συζήτηση (ομαδική συζήτηση) σχετικά με τις αλλαγές που βιώνουν, τα συναισθήματά τους και τους πόρους που είναι διαθέσιμοι κατά την υποδοχή, όπως η κοινωνική υποστήριξη και δραστηριότητες όπως ο αθλητισμός ή η

⁽¹²⁾ ΕΥΑΑ, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part I. for Senior Management* (Πρακτικός οδηγός για την ψυχική υγεία και την ευημερία των αιτούντων διεθνή προστασία — Μέρος Ι. για τα ανώτερα στελέχη της διοίκησης), Νοέμβριος 2024, σ. 29-30, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-i-senior-management>.

μάθηση. Τους ενθαρρύνει να αξιοποιήσουν τον χρόνο τους στο κέντρο υποδοχής με υγιή και παραγωγικό τρόπο ενώ περιμένουν την απόφαση για το αίτημα ασύλου τους ⁽¹³⁾.

Το βίντεο κινουμένων σχεδίων προορίζεται για να προβληθεί σε αγόρια αιτούντες που δεν έχουν καμία εμπειρία με τη χρήση ουσιών ή που έχουν εμπειρία με περιστασιακή ή πειραματική χρήση. Δεν συνιστάται η χρήση του βίντεο για προληπτική συζήτηση με αγόρια αιτούντες που κάνουν συχνή ή επιβλαβή χρήση ουσιών ή είναι εξαρτημένοι.

Το βίντεο κινουμένων σχεδίων προορίζεται για να προβληθεί σε νεαρούς έφηβους αιτούντες μετά την καταγραφή τους και τη φιλοξενία τους στην εγκατάσταση υποδοχής. Έχει σχεδιαστεί για την περίοδο κατά την οποία αναμένουν αποφάσεις, η οποία μπορεί να διαρκέσει μήνες. Αυτός ο χρόνος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να τους βοηθήσει να αναπτύξουν γνώσεις και δεξιότητες για τη ζωή μετά την απόφαση και την παραμονή τους στην εγκατάσταση υποδοχής. Στο πλαίσιο αυτό, είναι ζωτικής σημασίας να γνωρίζουν όλους τους διαθέσιμους πόρους στην υποδοχή για την πρόληψη αρνητικών συμπεριφορών αντιμετώπισης.

2.2. Βασικά μηνύματα, θέματα και σύμβολα

Το βίντεο κινουμένων σχεδίων έχει τα ακόλουθα **βασικά μηνύματα** για τα έφηβα αγόρια αιτούντες κατά τη διάρκεια της παραμονής τους σε κέντρα υποδοχής.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζετε είναι βάσιμες και αναγνωρισμένες:

- τα συναισθήματα που αντιμετωπίζετε μετά την άφιξή σας και εν αναμονή της απόφασης σχετικά με την αίτησή σας, όπως η ανησυχία, το άγχος, η απογοήτευση, η ελπίδα, είναι φυσιολογικά και βάσιμα·
- οι αρνητικοί μηχανισμοί αντιμετώπισης, όπως η χρήση ουσιών, μπορεί να εμφανίζονται ως ένας τρόπος αντιμετώπισης της αβεβαιότητας και των ανησυχιών από ορισμένους και μπορούμε να μιλήσουμε για το γιατί συμβαίνει αυτό.

Υπάρχουν ευκαιρίες για να αντιμετωπίσετε και να αξιοποιήσετε ευεργετικά τον χρόνο στο κέντρο υποδοχής:

- υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι που μπορούν να σας βοηθήσουν να στραφείτε σε θετικούς μηχανισμούς αντιμετώπισης:
 - επικοινωνία με το προσωπικό υποδοχής και το προσωπικό ψυχοκοινωνικής υποστήριξης για ενημέρωση και υποστήριξη·
 - επικοινωνία με το ιατρικό προσωπικό για την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων υγείας ή συμπτωμάτων·
 - προσέγγιση των διαμενόντων ώστε να έρθετε σε επαφή και να κοινωνικοποιηθείτε·

⁽¹³⁾ Για την έννοια των όρων αυτών, ανατρέξτε [Παράρτημα Ι. Χρήση ουσιών και πώς επηρεάζει τους νέους](#).

- ενεργητικότητα και συμμετοχή σε ομαδικές δραστηριότητες.
- εμπιστοσύνη στις δυνάμεις, τους πόρους και την ανθεκτικότητά σας.

Τα **βασικά θέματα** που αποτυπώνονται στο βίντεο κινουμένων σχεδίων είναι τα εξής:

- μοναξιά, φιλία και επιλογή φίλων.
- κοινωνικοποίηση σε μια νέα χώρα.
- προσαρμογή (π.χ. εκμάθηση της τοπικής γλώσσας).
- αρνητικοί μηχανισμοί αντιμετώπισης (π.χ. χρήση ουσιών).
- προσδοκίες για το μέλλον (π.χ. μελλοντικό επάγγελμα).
- θετικοί μηχανισμοί αντιμετώπισης και διαθέσιμοι πόροι κατά την υποδοχή.
- σε ποιον να απευθυνθείτε και ποιον να εμπιστευτείτε αναμένοντας την απόφαση σχετικά με την αίτησή σας.

Το βίντεο κινουμένων σχεδίων χρησιμοποιεί **σύμβολα**, όπως έναν χαρταετό, έναν μηχανικό αυτοκινήτων και σύννεφα, για να αναπαραστήσει και να συζητήσει τα προαναφερθέντα θέματα σε διάφορες χώρες και πλαίσια (για τη σημασία των συμβόλων, βλ. ενότητα [3.2. Συντονισμός της ομαδικής συζήτησης](#)).

2.3. Πλοκή ιστορίας

Στο βίντεο κινουμένων σχεδίων πρωταγωνιστεί ο Ahmad, ένα 16χρονο αγόρι από το Αφγανιστάν που βρίσκεται σε διαδικασία υποδοχής εδώ και αρκετούς μήνες ως ασυνόδευτος αιτών άσυλο. Μοιράζεται τα ανάμεικτα συναισθήματα και τις ανησυχίες του κατά την άφιξή του, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αντεπεξήλθε θετικά αναμένοντας την απόφαση σχετικά με την αίτησή του, αποφεύγοντας αρνητικές συμπεριφορές όπως η χρήση ουσιών. Ο Ahmad αναζήτησε υποστήριξη από το προσωπικό, συμμετείχε σε ομαδικές δραστηριότητες και έκανε φίλους, τα οποία τον βοήθησαν να νιώσει καλύτερα και να αισθανθεί μέρος της κοινότητας των διαμενόντων, γεγονός που τον βοήθησε επίσης να ανησυχεί λιγότερο και να συμμετέχει περισσότερο.

Το βίντεο κινουμένων σχεδίων παρουσιάζει ότι ο Ahmad ζει σε δύο εγκαταστάσεις υποδοχής. Αρχικά, διαμένει σε μια εγκατάσταση με κοντέινερ μικτού πληθυσμού, πριν μεταφερθεί σε μια ειδική εγκατάσταση για ασυνόδευτους ανηλίκους.

Σημ.: Το βίντεο είναι γενικό και έχει αναπτυχθεί για να εξυπηρετεί όλες τις χώρες της ΕΕ+ και, ως εκ τούτου, το περιβάλλον υποδοχής που απεικονίζεται μπορεί να είναι πιο ρεαλιστικό για ορισμένες χώρες της ΕΕ+ και λιγότερο για άλλες.

3. Πώς να διεξαγάγετε ομαδικές συζητήσεις με έφηβα αγόρια αιτούντες χρησιμοποιώντας το βίντεο κινουμένων σχεδίων του ΕΥΑΑ

Οι ομαδικές συζητήσεις θα πρέπει να πραγματοποιούνται σε εγκαταστάσεις υποδοχής με διαθέσιμες ψυχαγωγικές, υποστηρικτικές και μαθησιακές δραστηριότητες για τους νέους αιτούντες (εσωτερικά ή μέσω παραπομπών). Κάτι τέτοιο θεωρείται βασική προϋπόθεση για τη διοργάνωση τέτοιων συζητήσεων πρόληψης. Επιπλέον, είναι πάντα καλό οι συζητήσεις αυτές να είναι ενσωματωμένες σε ένα ευρύτερο φάσμα ψυχοκοινωνικής και ψυχαγωγικής υποστήριξης που παρέχεται στον πληθυσμό των αιτούντων.

3.1. Προετοιμασία και διασφαλίσεις

Σύνθεση και πλαίσιο των ομάδων

- 6 έως 10 έφηβα αγόρια αιτούντες (ηλικίας 14 έως 17 ετών), ασυνόδευτα, συνοδευόμενα χωριστά ή σε μεικτή ομάδα.
- Έφηβα αγόρια αιτούντες που δεν είναι χρήστες ουσιών ή που έχουν εμπειρία μέτριας ή σποραδικής χρήσης ουσιών.
- 60 έως 90 λεπτά συζήτησης, με διάλειμμα 15 λεπτών εάν η συζήτηση διαρκέσει 90 λεπτά.

Χρονοδιάγραμμα

- Ξεκινήστε από τον δεύτερο μήνα και μετά, όταν όλες οι διαδικασίες παροχής πληροφοριών περί υποδοχής, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, έχουν ολοκληρωθεί και οι συμμετέχοντες αισθάνονται πιο άνετα.
- Προγραμματίστε τις συνεδρίες ώστε να αποφεύγεται η αλληλοεπικάλυψη με τις άλλες υποχρεώσεις των συμμετεχόντων (εκπαίδευση, μαθήματα γλωσσών, αθλητισμός).

Εγγυημένη συμμετοχή. Φροντίστε να διοργανώνετε συζητήσεις για όλους τους ενδιαφερόμενους νέους.

Ενημερωμένη και εθελοντική συμμετοχή. Ενημερώστε εκ των προτέρων τους συμμετέχοντες και τους φροντιστές/νόμιμους επιτρόπους τους, ώστε να γνωρίζουν τον σκοπό και τη μορφή της συζήτησης και να συμφωνήσουν να συμμετάσχουν. Συμφωνήστε από κοινού για το χρονοδιάγραμμα.

Διαθέσιμη υποστήριξη. Ενημερώστε τους συμμετέχοντες ότι θα υπάρχει διαθέσιμη υποστήριξη παρακολούθησης από κοινωνικό λειτουργό ή καθοδηγητή, εάν χρειαστεί.

Ασφαλής χώρος

- Οι αιτούντες που βρίσκονται σε σοβαρή ψυχολογική δυσχέρεια ή κρίση δεν πρέπει να συμμετέχουν στην ομάδα, ώστε να διασφαλίζεται ότι η συζήτηση δεν θα προκαλέσει περαιτέρω δυσφορία.
- Διασφαλίστε ότι ένας συμμετέχων που μπορεί να νιώσει δυσφορία κατά τη διάρκεια της συζήτησης θα λάβει άμεση εξειδικευμένη υποστήριξη και θα μπορέσει να συζητήσει τα θέματα ιδιαιτέρως αργότερα, εφόσον χρειαστεί.
- Κάνετε απολογισμό μετά τη συνεδρία με τον διερμηνέα, ιδίως εάν ήταν κάποτε αιτών.

Προσέγγιση συζήτησης

- Ενθαρρύνετε όλους τους συμμετέχοντες να ανοιχτούν, αλλά μην τους πιέζετε. Η σιωπηλή συμμετοχή είναι επίσης ευεργετική.
- Αντιμετωπίστε τις απόψεις που ανταλλάσσονται ως πολύτιμες από μόνες τους, αποφύγετε τη συζήτησή τους με όρους «σωστού ή λάθους».
- Κάνετε συμπληρωματικές ερωτήσεις για να κατανοήσετε τις σκέψεις και τις αντιδράσεις των συμμετεχόντων. Μείνετε ανοιχτοί στην ποικιλία των αντιδράσεων που μπορεί να εκφράσουν: επιδοκιμασία, κριτική, συναισθήματα, επικρίσεις, ερωτήσεις ή δισταγμούς.

Γλώσσα και διερμηνεία

- Οι συντονιστές θα πρέπει να μιλούν τη γλώσσα των συμμετεχόντων ή να συνεργάζονται με διερμηνέα ή διαπολιτισμικό μεσολαβητή.
- Οι διερμηνείς θα πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με τον σκοπό της συζήτησης και τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.
- Η γλώσσα πρέπει να είναι κατάλληλη για την ηλικία, απλή, να χαρακτηρίζεται από κατανόηση και να κινεί το ενδιαφέρον.
- Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να μιλούν την ίδια γλώσσα (μητρική ή δεύτερη γλώσσα). Οι μικτές γλωσσικές ομάδες απαιτούν πολλαπλούς μεταφραστές, γεγονός που μπορεί να επιβραδύνει τις συζητήσεις και να επηρεάσει τη δυναμική των ομάδων.

3.2. Συντονισμός της ομαδικής συζήτησης

Η ομαδική συζήτηση πρέπει να διεξάγεται από έναν συντονιστή με την υποστήριξη ενός διερμηνέα ή ενός διαπολιτισμικού μεσολαβητή, εάν χρειαστεί. Ο συντονιστής και ο διερμηνέας θα πρέπει να παρακολουθήσουν εκ των προτέρων το βίντεο κινουμένων σχεδίων, να συναντηθούν εκ των προτέρων για να αποσαφηνίσουν τον σκοπό της συζήτησης και να συμφωνήσουν σχετικά με τον τρόπο και τη δομή της συζήτησης.

Συνιστάται η συζήτηση να πραγματοποιείται σε δύο στάδια με μια εισαγωγή και ένα στάδιο ολοκλήρωσης.

Ροή	Διάρκεια	Σκοπός	Τρόπος
Εισαγωγή	10 λεπτά	Προετοιμάστε την ομάδα αγοριών για τη συζήτηση και καθορίστε τους κανόνες.	• Παρουσιάστε ο ένας τον άλλον. • Γρήγορο παιχνίδι.
Στάδιο 1	40 λεπτά	Συζητήστε τα κύρια θέματα του βίντεο κινουμένων σχεδίων, δίνοντας προτεραιότητα σε εκείνα που επιλέγονται από τους συμμετέχοντες.	• Δείξτε το πλήρες βίντεο. • Αναπαράγετε τις βασικές σκηνές του βίντεο κινουμένων σχεδίων.
Διάλειμμα (15 λεπτά)			
Στάδιο 2	15 λεπτά	Προσανατολίστε τους συμμετέχοντες σχετικά με τους πόρους που διατίθενται στην αντίστοιχη εγκατάσταση υποδοχής.	• Μοιραστείτε σχετικές πληροφορίες και άλλο οπτικό υλικό που είναι διαθέσιμο.
Ολοκλήρωση	10 λεπτά	Αναγνωρίστε τη σημασία της συμμετοχής των αγοριών και καλέστε τα να μοιραστούν τις εντυπώσεις τους από την ίδια την ομαδική συζήτηση.	• Σύντομος γύρος με όλους τους συμμετέχοντες.

3.2.1. Εισαγωγή της ομαδικής συζήτησης

Διάταξη καθισμάτων

Συνιστάται να τοποθετείτε τα καθίσματα σε ημικύκλιο, μεταξύ άλλων για τον συντονιστή και τον διερμηνέα. Βεβαιωθείτε ότι όλοι έχουν εξίσου καλή οπτική επαφή με την οθόνη.

Προθέρμανση

- Όλοι οι συμμετέχοντες πρέπει να συστηθούν αν δεν γνωρίζονται μεταξύ τους ⁽¹⁴⁾.
- Παίξτε ένα γρήγορο παιχνίδι ⁽¹⁵⁾ εάν χρειαστεί για να δημιουργήσετε άνετη ατμόσφαιρα.
- Εάν όλοι γνωρίζονται μεταξύ τους, προχωρήστε απευθείας στο επόμενο βήμα.

Καθορίστε τους κανόνες της ομάδας

Πριν ξεκινήσετε, ορίστε από κοινού μερικούς βασικούς κανόνες, όπως:

- να ακούν ο ένας τον άλλον·
- να σέβονται τις διαφορετικές απόψεις·
- να είναι παρόντες (όχι τηλέφωνα / όχι περπάτημα μέσα/έξω).

⁽¹⁴⁾ Για παράδειγμα, οι συμμετέχοντες μπορούν να πετούν μια μπάλα μεταξύ τους. Ο συμμετέχων με τη μπάλα μπορεί να συστηθεί, λέγοντας το όνομά του και ένα από τα πράγματα με τα οποία παθιάζεται, και στη συνέχεια να δώσει τη μπάλα στον επόμενο συμμετέχοντα.

⁽¹⁵⁾ Ένα γρήγορο παιχνίδι μπορεί να περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με τις προτιμήσεις (αγαπημένο άθλημα, φρούτο, ώρα της ημέρας) και να ζητάτε από κάθε αγόρι να εξηγήσει εν συντομία τους λόγους. Φροντίστε ώστε οι απαντήσεις να είναι σύντομες.

Διευκρινίστε:

- τον σκοπό και τη διάρκεια της συζήτησης·
- ότι η συζήτηση δεν σχετίζεται με την εξέταση της αίτησής τους για άσυλο·
- ότι δεν υπάρχουν σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις, αυτό που έχει σημασία είναι να συζητήσετε μαζί με βάση τις εντυπώσεις και τις απόψεις μετά την παρακολούθηση του βίντεο κινουμένων σχεδίων·
- ότι οι συμμετέχοντες μπορούν να αποχωρήσουν ανά πάσα στιγμή αν νιώθουν άβολα.

Παρακολουθήστε το βίντεο: παίξτε το βίντεο, το οποίο έχει διάρκεια 2,51 λεπτά, στην ομάδα.

Ξεκινήστε θέτοντας την ερώτηση: «Τι σας κάνει εντύπωση σε αυτό το βίντεο κινουμένων σχεδίων;»

3.2.2. Συμβουλές για τον συντονισμό της ομαδικής συζήτησης — στάδιο 1

Προσδιορισμός και συζήτηση θεμάτων που ενδιαφέρουν τους συμμετέχοντες.

Η συζήτηση θα διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχοντες αντιδρούν στο βίντεο κινουμένων σχεδίων, εντοπίζοντας τα θέματα που τους ενδιαφέρουν χωρίς να τους επιβάλλει κανείς ιδέες. Διαφορετικές ομάδες εφήβων αγοριών αιτούντων μπορεί να επικεντρωθούν σε διαφορετικά θέματα, ανάλογα με τις προσωπικές τους συνθήκες, το υπόβαθρό τους κ.λπ. Τα θέματα μπορεί να περιλαμβάνουν τη μοναξιά, την προσαρμογή σε μια νέα χώρα, τις επαγγελματικές φιλοδοξίες. Ορισμένοι μπορεί να αποφασίσουν να μιλήσουν και για τα ναρκωτικά και την εγκληματικότητα. Κάθε θέμα που τίθεται είναι έγκυρο για συζήτηση, ενώ οι συντονιστές πρέπει να διασφαλίζουν ότι μπορούν να επικεντρωθούν στην πρόληψη και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συμμετεχόντων.

Παρακάτω μπορείτε να βρείτε συμβουλές για τη χρήση των θεμάτων και των συμβόλων από το βίντεο κινουμένων σχεδίων για τον συντονισμό μιας ουσιαστικής συζήτησης. Η ενότητα «εστίαση» εξηγεί τα αντίστοιχα βασικά μέρη του βίντεο κινουμένων σχεδίων.

Βίντεο κινουμένων σχεδίων σχετικά με την πρόληψη της χρήσης ουσιών «Everywhere there is life» (Όπου υπάρχει ζωή) — κύρια θέματα	
Πρώτη επαφή με την υποδοχή και ένα νέο περιβάλλον	
Χρονοδιάγραμμα: 00.00 – 00.35	
Βασικά μηνύματα	Οι προκλήσεις και τα συναισθήματα που αντιμετωπίζετε κατά την άφιξή σας στη νέα χώρα είναι βάσιμα και αναγνωρίζονται.
Κατευθυντήριες ερωτήσεις	Η άφιξη σε μια νέα χώρα θα μπορούσε να είναι δύσκολη. Εξετάζοντας τη δική σας εμπειρία, ποια ήταν τα πράγματα που σας δυσκόλεψαν και ποια ήταν αυτά που θεωρήσατε θετικά και χρήσιμα; Η προσαρμογή σε ένα νέο μέρος μπορεί να είναι δύσκολη. Εξετάζοντας την εμπειρία σας, ποια είναι τα πράγματα που σας δυσκόλεψαν και ποια ήταν αυτά που θεωρήσατε θετικά και χρήσιμα;

Θέματα προς συζήτηση	• γλώσσα • νέος πολιτισμός και νέοι κανόνες • άλλα θέματα που τέθηκαν από τους συμμετέχοντες
Κύρια σύμβολα	Κτίρια κοντέινερ: αντιπροσωπεύουν το χρονικό στάδιο της ζωής των αιτούντων.
Εστίαση στην ιστορία του βίντεο κινουμένων σχεδίων. Ο Ahmad, ένα 16χρονο ασυνόδευτο αγόρι από το Αφγανιστάν, φτάνει σε μια εγκατάσταση υποδοχής με κτίρια κοντέινερ, νιώθοντας ανασφαλής και χωρίς εξοικείωση με το περιβάλλον του. Αντιμετωπίζει μοναξιά, πολιτισμικές διαφορές και την ανάγκη να μάθει τους κανόνες του νέου περιβάλλοντος.	
Διαταγμοί όσον αφορά την προσαρμογή σε μια νέα χώρα	
Χρονοδιάγραμμα: 00.35 – 1.20	
Βασικά μηνύματα	Οι προκλήσεις και τα συναισθήματα που αντιμετωπίζετε κατά την προσαρμογή στη ζωή στην υποδοχή και σε έναν νέο πολιτισμό είναι βάσιμα και αναγνωρίσιμα.
Κατευθυντήριες ερωτήσεις	Εάν κάποιος βαριέται ή ανησυχεί κατά τη διαμονή του στο κέντρο υποδοχής, τι πιστεύετε ότι θα μπορούσε να τον βοηθήσει να περάσει καλύτερα; Τι πιστεύετε ότι μπορεί να βοηθήσει ένα τέτοιο άτομο να αισθανθεί καλύτερα;
Θέματα προς συζήτηση	• μοναξιά • πλήξη • νοσταλγία για το σπίτι, την οικογένεια και τους φίλους • άγχος για την προσαρμογή και την έκβαση της αίτησης ασύλου • επιλογή των σωστών φίλων • αρνητικοί μηχανισμοί αντιμετώπισης (κάπνισμα, κατανάλωση αλκοόλ, ναρκωτικά) • άλλα θέματα που τέθηκαν από τους συμμετέχοντες
Κύρια σύμβολα	Σύννεφα: αντιπροσωπεύουν τον χρόνο που περνάει, μη καλή σύνδεση με την πραγματικότητα. Η νύχτα: αντιπροσωπεύει κακή διάθεση, δραστηριότητες με αρνητικές συνέπειες, θλίψη.
Εστίαση στην ιστορία του βίντεο κινουμένων σχεδίων. Ο Ahmad κάθεται μόνος του στο δωμάτιό του, κοιτάζοντας έξω τον συννεφιασμένο ουρανό που συμβολίζει τον χρόνο που περνά χωρίς να έχει κάτι να κάνει. Αισθάνεται μόνος και καταβεβλημένος από τη νέα κατάσταση, σκέφτεται την οικογένεια και τους φίλους του πίσω στην πατρίδα του. Η σκηνή μεταδίδει θλίψη και ανησυχία καθώς ο Ahmad προσπαθεί να καταλάβει πώς να προσαρμοστεί στη νέα του ζωή. Στην επόμενη σκηνή, ο Ahmad βλέπει μια ομάδα αγοριών έξω από τις εγκαταστάσεις υποδοχής. Είναι αργά το βράδυ και καπνίζουν και πίνουν και πιθανώς κάνουν χρήση ναρκωτικών. Παρατηρεί ωστόσο ότι και οι ίδιοι δεν φαίνονται καλά και δεν είναι σίγουροι πώς να διαχειριστούν τη νέα τους ζωή. Αποφασίζει να μην τους ακολουθήσει. Ο Ahmad είναι σαφής ότι ο στόχος του ερχόμενος στη νέα χώρα δεν είναι να κάνει χρήση ναρκωτικών για να ενταχθεί.	

Εποικοδομητική αξιοποίηση του χρόνου στο κέντρο υποδοχής προς όφελος μελλοντικών στόχων		Χρονοδιάγραμμα: 1.20 – 2.38
Βασικά μηνύματα	Ο χρόνος στο κέντρο υποδοχής μπορεί να χρησιμοποιηθεί με υγιή και επωφελή τρόπο για την εκπαίδευση και την προετοιμασία για τη ζωή μετά την απόφαση για το άσυλο. Έχετε ανθεκτικότητα και με τη βοήθεια των φίλων και την υποστήριξη του προσωπικού μπορείτε να αισθανθείτε συνδεδεμένοι και ικανοποιημένοι ενώ περιμένετε την απόφαση για την αίτησή σας.	
Κατευθυντήριες ερωτήσεις	Γιατί είναι σημαντικοί οι καλοί φίλοι; Τι σημαίνει να είσαι καλός φίλος; Ποιο είναι το επάγγελμα που θα θέλατε να ακολουθήσετε και γιατί; Ποιες δεξιότητες απαιτούνται γι' αυτό το επάγγελμα; Τι εκτιμάτε περισσότερο στη χώρα και τον πολιτισμό σας; Αν σας δοθεί η ευκαιρία να δημιουργήσετε μια συνέχεια αυτού του βίντεο κινουμένων σχεδίων, πώς θα συνεχίζατε την ιστορία του Ahmad; <i>Εναλλακτική προσέγγιση</i> Τι πιστεύετε για τον τρόπο με τον οποίο ο Ahmad διαχειρίστηκε την παραμονή του στο κέντρο υποδοχής; Είναι χρήσιμος; Πιστεύετε ότι ο Ahmad κάνει κάτι το οποίο θα μπορούσατε επίσης να προσπαθήσετε να κάνετε περισσότερο; Έχετε κάποιες άλλες ιδέες;	
Θέματα προς συζήτηση	• φιλία: επιλογή καλών φίλων και αποφυγή κακών επιρροών • απόκτηση επαγγέλματος: εστίαση στις δεξιότητες που απαιτούνται για μελλοντικό επάγγελμα • ανθεκτικότητα • σημασία του πολιτισμού και της γλώσσας της πατρίδας	
Κύρια σύμβολα	Ο χαρταετός: αντιπροσωπεύει την ελευθερία, την ανθεκτικότητα, την ελπίδα, την ομαδική εργασία και τη φιλία (το πέταγμα χαρταετού χρειάζεται δύο άτομα). <i>Το πέταγμα χαρταετού είναι δημοφιλές υπαίθριο άθλημα σε χώρες όπως το Αφγανιστάν ή η Συρία.</i> Μηχανικός αυτοκινήτων: εκπροσωπεί επάγγελμα που παρέχει ικανοποίηση και ανεξαρτησία.	

Εστίαση στην ιστορία του βίντεο κινουμένων σχεδίων. Ο Ahmad αποφασίζει να αποφύγει τη χρήση ναρκωτικών για να ενταχθεί, εστιάζοντας αντ' αυτού στον στόχο του να αποκτήσει ένα επάγγελμα. Τα σύννεφα έξω από το παράθυρό του μεταμορφώνονται σε χαρταετό, το οποίο συμβολίζει τις μελλοντικές του φιλοδοξίες. Σε μια επόμενη σκηνή, που αντιπροσωπεύει το μέλλον, ο Ahmad είναι μεγαλύτερος και εργάζεται ως μηχανικός αυτοκινήτων.

Μια επόμενη σκηνή δείχνει τον Ahmad να έχει μετακομίσει σε μια ειδική εγκατάσταση για ασυνόδευτους ανηλίκους, όπου συμμετέχει σε δραστηριότητες, κάνει καλούς φίλους όπως τον Huseyin και παρακολουθεί μαθήματα γλώσσας. Περνάνε χρόνο μαζί, πετούν χαρταετούς και κάνουν εργασίες για τα μαθήματά τους.

Μια τελευταία σκηνή δείχνει τον Ahmad να συνομιλεί με έναν συγγενή στο τηλέφωνο, να ετοιμάζεται να αθληθεί με φίλους και να συναντηθεί με τον κοινωνικό λειτουργό του, απεικονίζοντας τον καλά δομημένο χρόνο του στο κέντρο υποδοχής.

Σημ.: Δεν συμμερίζονται όλα τα αγόρια το πέταγμα χαρταετού (κάποια μπορεί να το θεωρούν δραστηριότητα μόνο για μικρά παιδιά). Σε μια τέτοια περίπτωση μπορούν να ερωτηθούν για μια δραστηριότητα/ένα παιχνίδι που απολαμβάνουν με τους φίλους τους.

3.2.3. Συμβουλές για τον συντονισμό της ομαδικής συζήτησης — στάδιο 2

Προσανατολισμός σχετικά με τους διαθέσιμους πόρους για τους συμμετέχοντες.

Η συζήτηση γύρω από τα «επιλεγμένα» θέματα θα οδηγήσει σε μια συζήτηση σχετικά με τους διαθέσιμους πόρους στον χώρο υποδοχής για να βοηθηθούν τα έφηβα αγόρια να περάσουν το χρόνο τους με δομημένο και υγιή τρόπο.

Θα παρέχετε πληροφορίες σχετικά με την παροχή πληροφοριών, την ιατρική και την ψυχολογική υποστήριξη, την εκμάθηση γλωσσών, τη σχολική υποστήριξη και τις ψυχαγωγικές, αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Επιπλέον, θα συστήσετε το προσωπικό υποστήριξης στην εγκατάσταση, όπως οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι νοσοκόμοι, οι ιατροί και οι ψυχολόγοι, εάν είναι διαθέσιμοι. Στόχος είναι να ενθαρρυνθούν τα αγόρια να βλέπουν την εγκατάσταση υποδοχής ως κοινότητα και να αξιοποιούν τους πόρους της αναζητώντας βοήθεια από το προσωπικό όταν χρειάζεται.

Εποικοδομητική αξιοποίηση του χρόνου στο κέντρο υποδοχής για τη λήψη πληροφοριών, υποστήριξης ή καθοδήγησης		Χρονοδιάγραμμα: 1.41 – 2.10
Κύρια Μηνύματα	Υπάρχουν πόροι στο κέντρο υποδοχής που θα σας βοηθήσουν να αξιοποιήσετε τον χρόνο σας με υγιή τρόπο. Όταν έχετε ανάγκες, εκφράστε τις στο αρμόδιο προσωπικό. Θα πρέπει να ζητάτε υποστήριξη και να θέτετε ερωτήσεις όταν χρειάζεστε πληροφορίες και καθοδήγηση.	

Κατευθυν- τήριες Ερωτήσεις	Γνωρίζετε πότε μπορείτε να απευθυνθείτε στο προσωπικό για υποστήριξη; Γνωρίζετε τις κοινωνικές, εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες σε αυτή την εγκατάσταση;
Θέματα Συζήτησης	- σημασία της ιατρικής, ψυχοκοινωνικής, σχολικής και γλωσσικής υποστήριξης (συζητήστε μόνο εκείνες που είναι διαθέσιμες και προσβάσιμες) - οργάνωση της ημέρας και διαθέσιμες ψυχαγωγικές δραστηριότητες - συγκεκριμένοι διαθέσιμοι κοινωνικοί, ιατρικοί, εκπαιδευτικοί και ψυχαγωγικοί πόροι
Κύρια σύμβολα	Χαρταετός: αντιπροσωπεύει τη φιλία, την ομαδικότητα, την υποστήριξη από συνομηλίκους. Προσωπικό υποδοχής (νοσοκόμα, υπάλληλος υποδοχής): αντιπροσωπεύει τη σημασία των ανθρώπινων αλληλεπιδράσεων και της αναζήτησης υποστήριξης.
Εστίαση στην ιστορία του βίντεο κινουμένων σχεδίων. Ο Ahmad απευθύνεται στο προσωπικό για βοήθεια. Μιλάει με έναν κοινωνικό λειτουργό για καθοδήγηση σχετικά με την κοινωνική ζωή στο κέντρο υποδοχής και επισκέπτεται τη νοσοκόμα για φάρμακα για τον πόνο του. Ο φίλος του Ahmad, ο Huseyin, ζητά επίσης συμβουλές από τον κοινωνικό λειτουργό, ο οποίος τον ακούει και του παρέχει καθοδήγηση, προτείνοντας ενδεχομένως ψυχολόγο αν χρειαστεί. Το κινούμενο σχέδιο ολοκληρώνεται με ένα μήνυμα που ενθαρρύνει τους νέους να απευθυνθούν στο προσωπικό του κέντρου υποδοχής για καθοδήγηση.	

3.2.4. Λήξη της ομαδικής συζήτησης

Για να ολοκληρώσετε τη συνεδρία, ζητήστε από τα αγόρια να μοιραστούν τις σκέψεις τους σχετικά με τη συζήτηση, ρωτώντας:

- Τι σας άρεσε στη συζήτησή μας;
- Τι θα μπορούσε να έχει γίνει καλύτερα;
- Εάν μπορούσατε να περιγράψετε με μία λέξη ή μία εικόνα πώς αισθάνεστε για τη συζήτηση, ποια θα ήταν αυτή;

Μην επανέλθετε σε σημεία της συζήτησης με βάση τις απαντήσεις τους. Απλώς δώστε τους τον χώρο να μοιραστούν τις σκέψεις ή τα συναισθήματά τους. Μόλις όλοι μοιραστούν τις απόψεις τους, ευχαριστήστε τους για τη συμμετοχή τους.

Υπενθύμιση. Ενημερώστε τα αγόρια ότι μπορούν να συναντηθούν με κοινωνικό λειτουργό ή καθοδηγητή σε κατάλληλο χρόνο εάν θέλουν να μιλήσουν περισσότερο για το βίντεο και τα θέματα του ή για οτιδήποτε προκάλεσε η συζήτηση.

Παραρτήματα σχετικά με πρόσθετες πληροφορίες για όσους διοργανώνουν προληπτικές ομαδικές συζητήσεις

Οι συνοπτικές περιγραφές κατωτέρω έχουν ως στόχο να βοηθήσουν στη γενική κατανόηση του θέματος της χρήσης ουσιών από τους επαγγελματίες υποδοχής που θα συντονίσουν τις ομαδικές συζητήσεις με τα έφηβα αγόρια αιτούντες. Δεν προορίζονται ως υλικό που θα χρησιμοποιηθεί στις ομαδικές συζητήσεις καθεαυτό.

Παράρτημα Ι. Χρήση ουσιών και πώς επηρεάζει τους νέους

Η κατάσταση των ναρκωτικών στην ΕΕ χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα διαθεσιμότητας και χρήσης ουσιών. Οι διαθέσιμες ουσίες είναι εξαιρετικά διαφορετικές μεταξύ τους και περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα ψυχοδραστικών ουσιών και νέων συνθετικών ναρκωτικών. Τα άτομα που κάνουν χρήση ναρκωτικών μπορεί να διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο δυσμενών αποτελεσμάτων για την υγεία, μέσω της χρήσης, ενδεχομένως εν αγνοία τους, πιο ισχυρών ή πιο νέων ουσιών ή μιγμάτων ναρκωτικών, με άγνωστους κινδύνους για την υγεία ⁽¹⁶⁾. Η χρήση ουσιών στις ευρωπαϊκές χώρες παρατηρείται τόσο στον ενήλικο όσο και στον νεανικό πληθυσμό.

Τι είναι η χρήση ουσιών; Η χρήση διαφόρων ψυχοδραστικών ουσιών που επηρεάζουν τα συναισθήματα, τις αντιλήψεις, τις διαδικασίες σκέψης ή/και τη συμπεριφορά. Μπορεί να περιλαμβάνει σπάνια και πειραματική χρήση, η οποία, ωστόσο, ανάλογα με διάφορους παράγοντες, θα μπορούσε να εξελιχθεί σε πιο τακτική και προβληματική χρήση. Η χρήση ουσιών μπορεί να θεωρηθεί ότι εξελίσσεται σε τρία στάδια, όπως περιγράφεται αναλυτικά στη συνέχεια.

1. Χρήση, που περιλαμβάνει μέτρια και σποραδική πρόσληψη, με τη χρήση ουσιών να αποτελεί μία από τις πολλές δραστηριότητες για ψυχαγωγικούς σκοπούς του ατόμου.
2. Στην περίπτωση της εντατικής και κλιμακούμενης χρήσης, η χρήση ουσιών γίνεται πιο διαρκής και συχνή και αποτελεί την κύρια ψυχαγωγική δραστηριότητα του ατόμου. Παρόλο που η κοινωνική και προσωπική λειτουργικότητα αρχίζει να μειώνεται, η συμπεριφορά εξακολουθεί να είναι σε μεγάλο βαθμό οργανωμένη και το άτομο μπορεί να εκπληρώσει τους περισσότερους ρόλους και ευθύνες του.
3. Η απώλεια του ελέγχου της χρήσης ναρκωτικών και η ανάπτυξη διαταραχής από τη χρήση της ουσίας σημαίνει ότι οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την

⁽¹⁶⁾ EMCDDA, *Ευρωπαϊκή έκθεση για τα ναρκωτικά. Τάσεις και εξελίξεις*. Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2022, *EMCDDA European Drug Report 2024*, EUDA.europa.eu, 2024, προσπελάστηκε στις 5 Δεκεμβρίου 2024, <https://emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024>

ουσία αποτελούν πλέον το κύριο σημείο εστίασης του ατόμου. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η είσοδος σε ένα στάδιο είναι αναγκαία αλλά δεν αρκεί για να προχωρήσει το άτομο στο επόμενο στάδιο ⁽¹⁷⁾.

Τι είναι η διαταραχή λόγω της χρήσης ουσιών; Τα περισσότερα άτομα που κάνουν χρήση ουσιών δεν βιώνουν καμία σοβαρή βλάβη, ωστόσο, ορισμένοι χρήστες ουσιών αντιμετωπίζουν προβλήματα που επηρεάζουν σημαντικά την υγεία, την κοινωνική λειτουργία και την ευημερία τους, τα οποία αναφέρονται ως διαταραχές χρήσης ουσιών (μπορεί να είναι ήπιες, μέτριες ή σοβαρές). Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (Διεθνής ταξινόμηση των νόσων, ICD 11) υπάρχει διάκριση μεταξύ επιβλαβούς χρήσης ουσιών και εξάρτησης. Η επιβλαβής χρήση ουσιών αναφέρεται σε ένα μοτίβο χρήσης ουσιών που προκαλεί βλάβη στη σωματική ή ψυχική υγεία. Η εξάρτηση αναφέρεται στη χρήση ουσιών που προκαλεί σφοδρή επιθυμία και δυσκολίες στον έλεγχο της χρήσης, την παρατεταμένη χρήση παρά τις δυσμενείς συνέπειες, τον εθισμό και τη στέρηση. Ορισμένα άτομα μπορεί να αντιμετωπίζουν προβλήματα που σχετίζονται με τη χρήση ουσιών χωρίς να πληρούν τα κλινικά όρια επιβλαβούς χρήσης ή εξάρτησης ⁽¹⁸⁾.

Χρήση ουσιών και νεανικός πληθυσμός. Η έρευνα στον μαθητικό πληθυσμό για το αλκοόλ και τα άλλα ναρκωτικά που διεξάγεται περιοδικά σε όλη την ΕΕ μεταξύ των νέων ηλικίας 15 έως 16 ετών καταδεικνύει ότι επηρεάζονται σημαντικά από το κάπνισμα και την κατανάλωση αλκοόλ, συμπεριλαμβανομένων περιστατικών μέθης. Σχεδόν το ένα πέμπτο των συμμετεχόντων στην έρευνα ανέφεραν παράνομη χρήση ναρκωτικών, με την κάνναβη να είναι η ουσία που χρησιμοποιείται περισσότερο. Η μη φαρμακευτική χρήση συνταγογραφούμενων φαρμάκων μεταξύ των εφήβων προκαλεί ανησυχία, καθώς ορισμένοι μαθητές αναφέρουν ότι έχουν χρησιμοποιήσει ηρεμιστικά ή αγχολυτικά, καθώς και παυσίπονα «για να φτιαχτούν» κατά τη διάρκεια της ζωής τους ⁽¹⁹⁾. Οι νέοι που φθάνουν στην Ευρώπη, όπως οι αιτούντες διεθνή προστασία, βρίσκονται εκτεθειμένοι σε κοινωνίες που επιτρέπουν τη χρήση ουσιών και στους πιθανούς σχετικούς κινδύνους.

⁽¹⁷⁾ EMCDDA, *European Prevention Curriculum. A Handbook for decision-makers, opinion-makers and policy-makers in science-based prevention of substance use* (EMCDDA, *Ευρωπαϊκό πρόγραμμα πρόληψης*. Εγχειρίδιο για υπεύθυνους λήψης αποφάσεων, διαμορφωτές της κοινής γνώμης και υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στον τομέα της επιστημονικά τεκμηριωμένης πρόληψης της χρήσης ουσιών), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2019, EUDA.europa.eu, σ. 28-29, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, https://www.euda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en. Το EUPC έχει σχεδιαστεί για την κατάρτιση επαγγελματιών που συμμετέχουν στη διαμόρφωση αποφάσεων, γνωμοδοτήσεων και πολιτικών πρόληψης στην Ευρώπη όσον αφορά την επιστημονικά τεκμηριωμένη πρόληψη της χρήσης ουσιών.

⁽¹⁸⁾ EMCDDA, *European Prevention Curriculum. A Handbook for decision-makers, opinion-makers and policy-makers in science-based prevention of substance use* (EMCDDA, *Ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την πρόληψη*. Εγχειρίδιο για υπεύθυνους λήψης αποφάσεων, διαμορφωτές της κοινής γνώμης και υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στον τομέα της επιστημονικά τεκμηριωμένης πρόληψης της χρήσης ουσιών), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2019, σ. 29-30, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025, https://www.euda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en.

⁽¹⁹⁾ EMCDDA, *Εκθεση ESPAD 2019: αποτελέσματα της Πανευρωπαϊκής έρευνας στον μαθητικό πληθυσμό για το αλκοόλ και τα άλλα ναρκωτικά*, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2020, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025 https://www.espad.org/sites/default/files/2020.3878_EN_04.pdf, σ. 42-48. Η έρευνα διεξήχθη σε 49 ευρωπαϊκές χώρες.

Οι νέοι μπορούν να δοκιμάσουν ή να κάνουν χρήση ουσιών για διάφορους λόγους.

Μίμηση της συμπεριφοράς άλλων ανθρώπων

Οι γονείς και τα ενήλικα πρόσωπα που πίνουν τακτικά αλκοόλ, καπνίζουν ή δοκιμάζουν ουσίες δημιουργούν την αντίληψη της ανεκτικότητας και της αποδοχής της χρήσης ουσιών. Αυτή η αντίληψη δημιουργείται επίσης από συνομηλίκους και φίλους που πίνουν ή κάνουν χρήση κάνναβης και γενικά από ένα περιβάλλον συνομηλίκων που υποδηλώνει ότι η χρήση ουσιών είναι μέρος μιας νεανικής εμπειρίας και μιας υποτιθέμενης απόλαυσης της ζωής.

Περίεργεια και επιθυμία για εμπειρίες

Οι ψυχοδραστικές ουσίες μπορεί να χρησιμοποιούνται από περιέργεια ή για την αναζήτηση άμεσης ικανοποίησης, καθώς μπορούν να δράσουν γρήγορα και οι αρχικές επιδράσεις μπορεί μερικές φορές να είναι ευχάριστες. Οι ουσίες μπορεί επίσης να δοκιμάζονται για να βιώσει και να επιδείξει κάποιος την ανεξαρτησία του και να νιώσει πιο μεγάλος.

Διαφυγή και αυτοθεραπεία.

Αν ένας νέος είναι απογοητευμένος και δεν έχει έναν έμπιστο φίλο ή έναν κοινωνικό κύκλο που να τον φροντίζει, μπορεί να στραφεί στις ουσίες για να ανακουφιστεί και για να νιώσει ενέργεια και περισσότερη αυτοπεποίθηση. Μερικές φορές οι ουσίες μπορεί να χρησιμοποιούνται για τη διαχείριση του στρες (π.χ. στο σχολείο), του άγχους ή της κατάθλιψης. Για να επιτύχουν αυτούς τους στόχους, κάποιοι μπορεί να χρησιμοποιούν συνταγογραφούμενα διεγερτικά για να νιώσουν πιο ενεργητικοί και να αυξήσουν την ικανότητά τους να συγκεντρώνονται ή να χρησιμοποιούν συνταγογραφούμενα αγχολυτικά για να αντιμετωπίσουν το συναισθηματικό άγχος διαφόρων αιτιών.

Μοναξιά και πλήξη

Για ορισμένους νέους μπορεί να είναι δύσκολο να βρουν μια ενασχόληση ή να αντιμετωπίσουν το γεγονός ότι είναι μόνοι τους. Οι ουσίες, ωστόσο, μπορεί να τους προσφέρουν μια ενασχόληση, μπορεί να τους παρέχουν ένα κοινό έδαφος για να κοινωνικοποιηθούν με συνομηλίκους και να δεθούν με μια ομάδα.

Έλλειψη εμπιστοσύνης, ανάγκη πιο ελεύθερης έκφρασης

Υπό την επήρεια ουσιών ένας νέος μπορεί να πιστεύει ότι είναι ικανός να ενεργεί με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, καθώς οι αναστολές χαλαρώνουν και το κοινωνικό άγχος μειώνεται. Με αυτόν τον τρόπο, είναι δυνατόν να έχει το θάρρος να κάνει πράγματα που κανονικά δεν θα έκανε, όπως να χορέψει ακόμα και αν είναι κακός χορευτής, να τραγουδήσει με όλη του την ψυχή ακόμα και αν δεν είναι καλός τραγουδιστής ή να πλησιάσει τους συνομηλίκους του ακόμα και αν κατά τα άλλα είναι πολύ ντροπαλός.

Ευνοϊκά περιβάλλοντα

Είναι συνηθισμένο να βλέπουμε ανθρώπους, νέους και ηλικιωμένους, να πίνουν ή να χρησιμοποιούν ουσίες σε ταινίες και σε δημοφιλή μέσα ενημέρωσης ή μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Οι δραστηριότητες αυτές συχνά προβάλλονται ότι φαινομενικά δεν έχουν συνέπειες.

Ενώ η περιστασιακή χρήση ουσιών μπορεί να μην οδηγεί σε άμεση βλάβη, η συχνή χρήση, η χρήση μεγάλων ποσοτήτων, η πρώιμη έναρξη, η χρήση πολλαπλών ουσιών ⁽²⁰⁾ και οι επικίνδυνες συνήθειες (χρήση ναρκωτικών σε συνδυασμό με οδήγηση ή σεξουαλική δραστηριότητα) μπορεί να έχουν αρνητικές συνέπειες. Υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι η συχνή χρήση ουσιών μπορεί να οδηγήσει σε κακή σωματική και ψυχική υγεία, επηρεάζοντας την ακαδημαϊκή δέσμευση και τις επιδόσεις ⁽²¹⁾.

Παράρτημα II. Τι είναι η αποτελεσματική πρόληψη της χρήσης ουσιών;

Η πρόληψη της χρήσης ουσιών αποσκοπεί στη διακοπή ή την καθυστέρηση της χρήσης ψυχοδραστικών ουσιών. Μπορεί επίσης να συμβάλει στη μείωση των πιθανοτήτων για όσους έχουν αρχίσει να κάνουν χρήση ουσιών να προχωρήσουν στην προβληματική χρήση ουσιών ⁽²²⁾. Οι περισσότερες ομάδες-στόχοι για την πρόληψη δεν διατρέχουν άμεσο κίνδυνο διαταραχής χρήσης ουσιών, αλλά μπορεί να κινδυνεύουν από βλάβες στην υγεία ή την ψυχολογία, εγκατάλειψη του σχολείου, προβλήματα με την αστυνομία, επικίνδυνη συμπεριφορά (π.χ. ριψοκίνδυνη σεξουαλική συμπεριφορά). Αυτά μπορεί να τα αντιμετωπίσει οποιοσδήποτε κάνει χρήση ουσιών.

Έρευνες δείχνουν ότι η καθυστέρηση στην έναρξη της χρήσης ουσιών σε πληθυσμούς σχολικής ηλικίας μπορεί να επιτευχθεί όταν η πρόληψη επικεντρώνεται τόσο στην ανάπτυξη των προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των νέων για την υποστήριξη της υγιούς κοινωνικοποίησης όσο και στη δημιουργία ενός γόνιμου περιβάλλοντος με περιορισμένους παράγοντες ενεργοποίησης για ανθυγιεινή συμπεριφορά. Οι εν λόγω στρατηγικές πρόληψης επικεντρώνονται στα εξής:

- ανάπτυξη κοινωνικών ικανοτήτων, δεξιοτήτων άρνησης και υγιών ικανοτήτων λήψης αποφάσεων σε ατομικό επίπεδο·
- σχολικές πολιτικές σχετικά με τη χρήση ουσιών·
- ανάπτυξη ενός προστατευτικού και ασφαλούς εκπαιδευτικού περιβάλλοντος που ευνοεί τη μάθηση και θεσπίζει σαφείς κανόνες σχετικά με τη χρήση ουσιών ⁽²³⁾ σε επίπεδο περιβάλλοντος και συστήματος.

⁽²⁰⁾ Η πολλαπλή χρήση ναρκωτικών αναφέρεται στη χρήση δύο ή περισσότερων ψυχοδραστικών ουσιών, νόμιμων ή παράνομων, ταυτόχρονα ή διαδοχικά. Η συνδυαστική χρήση ναρκωτικών μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο προβλημάτων υγείας και να περιπλέξει την επίτευξη αποτελεσματικών παρεμβάσεων, ένα πρόβλημα που αφορά, για παράδειγμα, την αντιμετώπιση της οξείας δηλητηρίασης.

⁽²¹⁾ Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος, Εκπαιδευτική, Επιστημονική και Επιμορφωτική Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, «Education Sector Responses to the Use of Alcohol, Tobacco and Drugs» *Good Policy and Practice in Health Education* (Αντιμετώπιση από τον Εκπαιδευτικό Τομέα της Χρήσης Αλκοόλ, Τσιγάρου και Ναρκωτικών, *Ορθές πολιτικές και πρακτικές σε θέματα εκπαίδευσης στον τομέα της υγείας*), Φυλλ. 10, 2017, σ. 26, προσπελάστηκε στις 19 Μαρτίου 2025 https://cdn.who.int/media/docs/default-source/substance-use/247509eng.pdf?sfvrsn=51329e52_2&download=true.

⁽²²⁾ EMCDDA *European Drug Report 2024* (Ευρωπαϊκή έκθεση για τα ναρκωτικά), EUDA.europa.eu, 2024, προσπελάστηκε στις 5 Δεκεμβρίου 2024, σ. 14, <https://emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024>

⁽²³⁾ EUDA, «Schools and drugs: health and social responses» (Σχολεία και ναρκωτικά: υγειονομικές και κοινωνικές παρεμβάσεις), Απρίλιος 2022, προσπελάστηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2024, https://www.euda.europa.eu/publications/mini-guides/schools-and-drugs-health-and-social-responses_en

Η χρήση ουσιών από νεανικούς πληθυσμούς μπορεί συχνά να αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου προτύπου προβλημάτων συμπεριφοράς και ανάληψης κινδύνων. Ως εκ τούτου, οι δράσεις πρόληψης πρέπει να αντιμετωπίζουν το ζήτημα με ολοκληρωμένο τρόπο. Αντί να εξετάζεται αναλυτικά και μεμονωμένα η χρήση ουσιών, πρέπει να δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων για την υποστήριξη της υγιούς κοινωνικοποίησης και την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και εμπορικών καθοριστικών παραγόντων και αιτιών παρόμοιων συμπεριφορών και όχι στην ίδια τη χρήση ουσιών.

Τι είναι η πρόληψη της χρήσης ουσιών (με έμφαση στους νέους);

ΤΑ ΝΑΙ	ΤΑ ΟΧΙ
Σε μεσοεπίπεδο (κοινωνικό περιβάλλον, κοινότητα) Εξασφάλιση περιβαλλόντων που: • είναι απαλλαγμένα από ναρκωτικά, • περιορίζουν την έκθεση σε ευκαιρίες ανθυγιεινής ή επικίνδυνης συμπεριφοράς, • προωθούν την υιοθέτηση υγιεινών συμπεριφορών, • είναι κοινωνικά ευνοϊκά. Εξασφάλιση υγιών κοινωνικών σχέσεων. Εξασφάλιση ασφαλών οικογενειακών δεσμών και υποστήριξης και συμμετοχής της κοινότητας. Σε μικροεπίπεδο (ατομικό επίπεδο) • Παροχή ουσιαστικής συμμετοχής και αίσθησης σκοπού. • Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων. • Ψυχοπαιδαγωγική (συναισθηματική γνώση, αντιμετώπιση συναισθημάτων και άγχους). • Διδασκαλία αποτελεσματικής επικοινωνίας και ανάπτυξη διαπροσωπικών δεξιοτήτων. • Στήριξη των γονέων για την ανάπτυξη των γονεϊκών δεξιοτήτων.	Παροχή παρεμβάσεων αποκλειστικά ενημερωτικού χαρακτήρα σχετικά με: • τα είδη των ναρκωτικών. • τις αρνητικές επιπτώσεις των ναρκωτικών στο σώμα και στο μυαλό. • τις ποινές που συνδέονται με τη χρήση ναρκωτικών. Παροχή παρεμβάσεων (στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης) που αφήνουν να εννοηθεί ότι η χρήση ουσιών είναι ευρέως διαδεδομένη και συνηθισμένη, ένας πολιτισμικός κανόνας ή μια συνηθής μορφή αντιμετώπισης των δυσκολιών.

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

